

Historisk Rover tur på Sydsjælland 20. August

af Poul Badura og Benny Koefod (arr.)

Vejret i dagene op til var jo ikke for godt : Regn, regn og atter regn - og så selv samme morgen. Men det skal jo ikke afholde Rover folket fra at mødes, så kl. 10 var vi på plads på parkeringspladsen i naturskønne Skælskør Havn, hvor arrangøren Benny Kofoed tager imod.

Skælskør Havn ligger i bunden af en 7 kilometer lang indsejling, hvor der visse steder sejles tæt op ad land langs marker med græssende køer. Besejlingen er ligetil, da fjorden er godt afmærket og rigelig dyb overalt.

Kommunen har fået prædikatet "Europas reneste hjørne" på grund af de mange kilometer rene strande; kommunen har i alt 142,3 km kyststrækning og dermed Danmarks længste.

Skælskør nævnes første gang i Kong Valdemar d. II's jordebog i 1231 som Skælfiskør, hvor "skælfisk" betyder musling og "Ør" en gruset strandbred, altså byen ved muslingestranden.

Skælskør var i middelalderen det vigtigste overfartssted til Fyn, men ret hurtigt efter overtog Korsør føringen.

Fra 1400-tallet udviklede byen sig til en vigtig handelsplads for Syd-

vestsjælland bl.a. med livlig skibsfart og hjemsted for flere store købmandsgårde, en udvikling som fortsatte op gennem 1800-tallet med driftige købmænd og håndværkere der prægede byen meget.

I følge vejrstatistikker siden 1887 er Skælskør den danske by med flest solskinstimer, og det fornægtede sig heller ikke denne dag. Som turen skrider frem bliver vejret bedre og bedre og slutter i super sommersonskin.

Efter en lille introduktion til dagens program, omdeling af kort og turistbrochurer går turen gennem byen ud til Borreby Herreborg, som er en af Danmarks bedst bevarede renæssanceborge.

Hovedbygningen er opført i 1556 af rigskansler John Friis, som havde

ROVER OWNERS CLUB

fået overdraget gården af Christian III.

Her er tale om en befæstet herregård på et dobbelt voldsted, hvorfor den kaldes en herreborg. Slægten Castenschiold har siden 1783 ejet og beboet stedet.

H. C. Andersen eventyret 'Vinden fortæller om Valdemar Daae (ejer af Borreby fra 1652-1681) og hans Døttre' er skrevet under en juleferie på herregården Basnæs (på Sydvestsjælland, i nærheden af Skælskør) 1858.

Helt nøjagtigt påbegynder han arbejdet med teksten juleaftensdag d. 24.12 og afslutter det 2. juledag.

Teksten blev trykt i Nye Eventyr og Historier, 3. hæfte, 1859 (udg. d. 24.3).

Den historiske Valdemar Daae levede 1616-1691.

Vores berømte digter H. C. Andersen besøgte ofte både Borreby Herreborg, herregårdene Espe og Basnæs, samt Holsteinsborg Slot, hvor han mod kost og logi underholdt med eventyr og papirklip.

Efter at have afprøvet vognfjedrene på Herreborgens gårdsplads går turen videre med en afstikker til Stignæsværket og Stignæs Havn, hvorfra der er forbindelse til øerne Omø og Agersø.

På vejen tilbage herfra kører vi forbi det store rensningsanlæg der tager sig af forurenede jord, og hvor man bl.a. også genbruger PVC.

Vi kører videre på en Marguerite rute og følger i H. C. Andersens fodspor videre til herregården Basnæs.

H.C. Andersens beskriver om Basnæs i sin dagbog fra Onsdag 21. juni 1848 at Basnæs er opført fra ny i disse sidste år . Det ser ud som

ROVER OWNERS CLUB

et slot fra England eller en gammel borg med to tårne og en smuk portal. Værelserne er malet pompejanske . Det nydeligste hønsehus som var værelse for hønsepigen. Et smukt hus for gartneren i tyrolerstil. voldgrave rundt om og udsigt til bæltet ud mod Falster.

H.C. Andersen skriver i dagbogen fra mandag den 5. april 1856 om en drøm og at han drømmer meget , når han opholder sig på Basnæs.

Dagbogen 5. april 1856.

"Mandag 5. Øiet daarligt. Jeg drømmer hver Nat meget her paa Basnæs og saa fuldstændigt og ganske behageligt. I Nat syntes jeg at være i Constantinopel, saae og gjenkendte Meget der ligesom var slettet ud af Hukommelsen, med Eet var jeg paa Japan, underlige Blomster, en stille maurisk Buegang, jeg vidste at det kostede Livet at gaae der, men jeg var ganske tryg, thi jeg vidste tillige, komme de og slaae mig ihjel, saa vaagner / jeg paa Basnæs, det Hele er kun en 25 Drøm. -"

Turen fortsætter ind gennem landet – ad diverse småveje flankeret af store gamle vejtræer, gennem landsbyer og ad Danmarks længste kastanie allé (3 km) op mod Holsteinsborg Slot, som slægten Trolle byggede i 1600-tallet og kaldte Trolleborg.

Gården er næsten helt omgivet af borggrave, og hovedbygningen består af fire sammenbyggede fløje.

Siden 1707 har slottet været i slægten Holstein's eje.

Her havde H. C. Andersen en lille lejlighed til sin rådighed lige over slotskirken og med egen indgang til denne. Lejligheden står helt urørt den dag i dag.

Historien vil vide, at han havde svært med provsten, og at han i protest ikke kom ned i kirken, men i stedet lod sin døre til kirken stå på klem, hvor han så sad med ryggen til og overværede godstjenesterne.

Det var også på Holsteinsborg at man i 1908 første gang så et juletræ pyntet og sat ind i stuen, som vi kender det i dag.

Også på anden vis har området Skælskør-Holsteinsborg tegnet historien. Vi skal tilbage til 1810, hvor den første sparekasse i Danmark blev oprettet. Det var på Vestsjælland ved Skælskør, hvor Holsteinsborg Sparekasse så dagens lys.

Efter at have spadseret en tur i slotshaven, anlagt i 1700-tallet i barokstil, fortsætter vi til Bisserup Havn, en skøn perle af et fiskerleje,

I år 1800 var der ingen bebyggelse syd for Holsteinborgvej. Kun et hjulspor ned til noret, hvor beboernes joller lå. Bisserup havde før 1629 i flere perioder været en vigtig ladeplads for indlandskøbstæderne og vestsjællandske godser, men fik i 1629 frataget sine rettigheder og mistede dermed sin betydning.

ROVER OWNERS CLUB

Det var Frederik Adolph Holstein, som besluttede at skabe en ny havn. Tidligere havde man haft et bolværk på sydsiden af strandholmen; men større skibe måtte ankre op på Bisserup red og fragte godset ind og ud med pram.

Han anlagde den nye havn inden for indsejlingen til noret. Her byggedes omkring 1810 en stenmole, sejllobet blev uddybet - problemet med tilsanding har eksisteret lige siden - og her opførtes Holsteinborgs magasiner, hvoraf den østlige længe, i 1900 indrettet til tre lejligheder, findes endnu. Som opsynsmand ved magasinet ansattes True Sandberg, der fungerede fra 1828-1855, hvorefter han fik pension fra grevskabet.

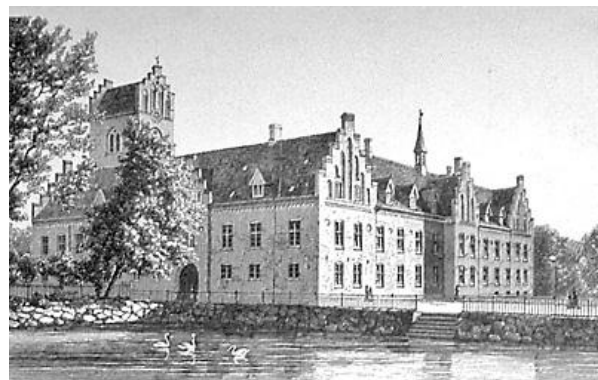
Videre går turen gennem landskabet til Karrebæksminde, over den lille bro til Enø, hvor selskabet indtager frokosten i det lokale grill/cafeteria.

Karrebæksminde og Enø er med rette kendt for at være et udsøgt feriested med et badeliv langt ud over det sædvanlige fra en perfekt badestrand.

Fra Enø går der en turbåd gennem Karrebæk Fjord til Gavnø og op gennem en kanal til Næstved.

Turen fortsætter gennem Karrebæk til Næstved, hvor vi passerer den berømte Herlufsholm Kostskole, som oprindeligt er et benediktinerkloster, stiftet i 1135.

Herluf Trolle og hans kone Birgitte Gøye fik overdraget klostret af Frederik d. II i 1560 og besluttede at oprette en kostskole for adelige drenge.

Mange kendte mandspersoner har haft deres skolegang her, og fra 1985 blev den også åbnet for piger. Elever af i dag (faktisk tilbage fra 1966) er ikke nødvendigvis på 'kost', men går der udelukkende som dagelever.

Køreturen går videre langs Susåen forbi Holløse Mølle og herregården Gunderslevholm og op langs Tystrup-Bavelse søerne (hvorfra Susåen udspringer), hvor vi nyder den fantastiske udsigt sammen med de mange fugleinteresserede der sidder rundt omkring med deres kikkerter.

Efter en tår thermokaffe og et par solsmeltede chokoladekiks fortsætter kortegen til Sorø, hvor vi tager afsked med hinanden på byens torv efter en dejlig dag og en skøn tur.

I artiklen har vi tilladt os at trække på historiske kilder fra turistbrochurer, internet mv.